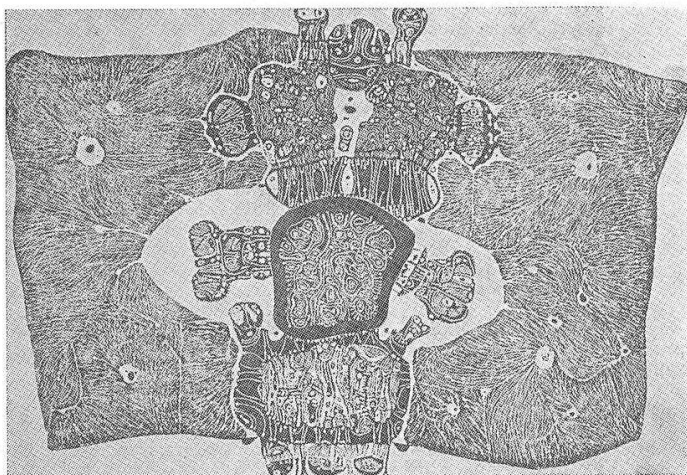
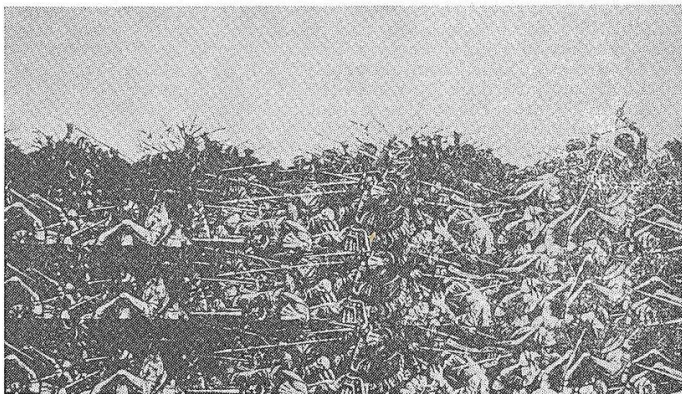

milan jesih

koji se ne vraća

o. petlevski »praoblik«

f. peršin »seljačke bune«

INA

On je crn i sâm vosak nosi u vaspitanju,
on je ozbiljan i ima teren i dugo govori,
uveče je veran i čak iskren i pun Boga.

Mraz je bio njegov ded, njegova domovina i njegov čun,
nož je bio njegova informacija, posao njegovo načelo,
oko njega su se skupljali đerdani, u njega su se kovale srne —
sad je pak tu, na drugom polu hrabrosti, oči ima crne i same.
U naplatu mu je slatko, u azilu izgara bez eseja.
Mek je — mek i zlatan! — dobrotni muk srama!

On je bio rođen iz ljubavi orgulja i zemlje.

SUNCE JE REKORD

S vrha daljina čuje se lavež umornih budilnika
i ptice oprezno kreću na put ka jugu
ostavljajući nam голу smrt i hladnu plimu zime.

Nemo srce se, draga, penje u krematorijum tvoga imena,
srebro tali, diže vrevu muzike i straha,
liči na poklič sa daljnjih obala, otkuda lađa nikad ne otplovi.

Ti si mala, neprimetna ruža koja tek na dlanu procveta,
kojoj tek dah što je toplotom orosi začara njene boje,
ti si beskrajni put u beskrajnom trepenju svemira.

Misao se zaklinje u tebe i to je prvi korak u polje smrti.

UDARI PRAZNOG KRŠTENJA

Čak i tada, kad padne šuplja noć, svileni prsti smeha su rasprostrti
preko nedokučivih lica u ništa skovanih repatica povratka,
a sada — kao pravi poziv mostova na Dravi — cink živi svoj bég.

Zato je zagonetka točak koji se kotrlja u nebo,
kotrlja se i otkotrlja i sutra ga neće biti;
na poljani koja mi tumara pred očima mrak prostire sebi san.

Dimenzije toga koraka koji usmerava tišina — lude su.
Sreću se i suprotstavljaju jedne drugima u propasti teških belih očiju,
koje je spotakao pogled u sećanja i koje su otišle u zaborav.

Uzvišena posuda tišine se ne ugasi, nego legne u praznu volju
hrskavice.

KOJI SE NE VRAĆA

Mudrost je zid u koji već vekovima zabijam krv,
mudrost je topla i miriše na sjaj poroda.
Vezanih očiju stoji pred strelcima u ruži srca.

Ono što Emerson Fitipaldi nosi u večni praznik vere jeste mudrost;
mudrost je takođe dizanje vune i — u ogledalu — pad čelika.
Mudrost je lav u očima. Mesec je, na primer, mudrost koja još
dorasta

Mudrosti nema ni u kibernetici ni u brdima beletristike.
Mudrost nije što vrele tuberoze ne puštam u svoje gorko boravište,
takođe nije skrivena ni u dizanju leda ni u rastu neprijatnih kazni.
Mudrost je možda samo jezik egzotike koji o sebi ne zna još gotovo
ništa.

NAJVEĆA STVAR PERNICIOZNOSTI

Najveća stvar koju je čovek ikad prelomio
jeste bik u jeziku cinizma, bik koji vri u rimama,
u putevima industrije i tople bujice lapsusa
i u Marku Švabiću; bik koji vri u zanesenom pevanju hirurga
i u mutnom onom svetu strasti s potopljenih lađa.

Najveća stvar koju je čovek kadgod izbegao
jeste sluh za glas formatâ, za ples mozga.
To je sluh koji bi lako probio tišinu objašnjenih imena
i sva imena tamo u virovima crnih strunâ i predaje teških časova,
mada tako čvrsto zakopana u začaranu dosetku meda.

Najveća stvar što postoji a za čoveka ipak nikad ne postoji
jeste disanje metala: tada se porađaju vulkani u divovima,
da se divovi ubrzo okrenu protiv čutanja i protiv tvrdoglavosti —
i protiv tundre, gde se zamrznuo beli devojački smeh u sluh
i gde cenjena glad patuljastih relacija izgleda nevidljiva.

MORU

Ako sam rojalist, biseri ovim putem idu natrag u more;
prema tome poponac cveta u devičanskim nozdrvama ubijenog govoda:
ni na severu ni na jugu nema čvrstine ni postojanosti.

Dobio sam ovakvo pismo: »Odgovoran si. Budi violentan, no ipak korektan.

Ne popuštaj kad voliš, ne smeji se kad kolješ,
ne otvaraj se kad padaš, a ne budi obestan u rastu srca;
ako te je strah, daj se lisici da te jede, kad si razdragan uzdaj se.«

Naredio sam: »U pogledu bēga ostani zatvorena slika toka rukū,
mornari pak, mrtvi na mrtvoj lađi odmah na Mrtvi otok,
gde nas u belom gradu rođenja čeka u krvi krunisan mrtvi bog!«

Pobuna na mojim lađama je ugušena, čelik slavi pobedu
i pobedu slavi smrt, hraniteljka jutra.

GLAD

Ivi Svetini

Iza svakog od nas je hiljadu godina oštre lepote!
pred svakim vetar! tkanje metala!
Biči! kćeri pobjeglih kupola u teškim dnevnim grudima,

jedra kao posebno stanje svesti kome je suđena smrt:
jedra kojima su najlepši mladići dali suze srca,
zatvorili za njih svoje vatrene snove i napone u bezdanje spanje,
gde ćemo, pesnici, do srži, i nas dvojica naći svoj put;

Iako je biti vandal ako si pesnik, dete i vojnik,
stoga je na svetu najlakše plivati na konjima u ševinom cveću.

VELIKI DOLAZAK SVODOVA

Kako je teklo vreme štaviocima vremena? kako su ih bolele zastave?
Kako su upoznavali patente Faustovih usta i njihovih kalendara?
Kako — zar u bojama? U vaskrsenju vaspitanja? šuma?

Ne — ako bi ko naime hteo, i to ne bi bio slučaj,
oružjem laži pobeđivati oči ljudi lepe duše i čiste čudi,
imamo muziku ludih na brdu, koja je pobeđnica svih
i koja ne dā svoju decu kad ih bije Dalijev email.

Zato teče vino dobrotvorima vina i njihovim usrdnim mehaničarima.

VRAT VIDA

Ko rizikuje blato? Langus. Ko ujutro umire? Sangvinici.
Ko je starac? Mesečina. Ko je izumeo lekare? Lisice.
Ko je imao u čelu med? Ne zna se. Ko je imao sanke? Zvezda Danica.

Ko ti je ispio srce? Jogi i njihove negovateljice. Ko vino? Januar.
Ko ti je doneo iskušenje? Niko. A mač? Gladovanje.
Ko te je isekao? Voda. Ko te je čekao? Mir. Dao? On.

Ko on? On: naime onaj koji se otkine u kamen, u utrobu prenočišta,
i namerno se puši, i namerno se naginje u manevre avangarde.

No zar on ume, koji postaje i akademija, da splete naše pucanje u antiku?

Gnev je imao reč: za dečakovim nogama su ostali bosu tragovi.

OTKIDANJE

Gle vraćam se u svoja učutala skladišta,
premeravam reči i merim hrabrost,
duvan me u vreloj misli sustiže i ja prestižem padove časova.

Znam šta hoće od mene bronza i šta dugujem žitu,
šta očekuje od mene Lihtenštajn —
no samo tvrdim da u čeliku za nesaznane ideje ćutanja nikad nema stanicā.

Glas se prekinuo i zaplovio nad ljubaznim vrtom preda mnom,
prisuškujući — zato je nemo — stiže belo veče,
žuborenje nevinosti ruši i zida, zida i ruši ceste minulih godina.

Svet je uređen, slika mu je glatka i čista.

Preveo sa slovenačkog
Petar Vujičić

slobodan zubanović

decembar

motiv za mucanje:

Kad biće tog n. skiciramo po sećanju, može ipak da se kaže da sa svojim crtežom podrazumevam njega. Ali za koji bi proces od onih što su se zbivali, dok sam to crtao (ili pre i posle toga), mogao da kažem da je bilo podrazumevanje osobe n. Naravno, reklo bi se: kad je njega podrazumevao na njega je smerao. Ali kako neko postupa kad nečije tuđe lice priziva u sećanje? Hoću da kažem, kako NJEGA priziva u sećanje? Kako ga poziva?

(L. V.)

) Kada se kroz prozor vidi zid — kako gledati dalje, u dan? ») E, sad iz »Pestalocija«, direktan radio-prenos. S se pojavljuje prva, duga kao noć, blesak — pljesak je jedna jedina kost. Iznad svih poznatih crnina njeno lice je mesec bleđ, leptir u horu. Bože, lepa je! Zašume glasovi i obraz polako dobija rumenilo kao kad se držimo za ruku. Njena majka je ispred (zelena beretka) i kod svakog poluokreta prepoznajem taj lako uočljiv S-profil, mekan, kod osmeha niz finih žilica-bora stiska očno dostojanstvo. A u Pauzi (Vivaldi je odavno otišao da popije čašu piva), naglo, S je tu; ne, nije se promenila ali ima oko oka nešto, svetlije, teško-ko-kilogram leda: Zašto me gledaš — pita i, okolina sva začuti kao da je neko, naglo, sa gramofona skinuo ploču. Šta reći? Da je nekud ponesem, a. Nisam lud, primećujem zrele familijarne poglede, pokrete, predmet smo ispitivanja. Koliko je sve gotovo kad koncerti postoje još: svežu smo ranu posuli jodom sa zvučnim podom. Niko više nije isti. Muzičari, vaša odeća je tama. Želim je više nego bilo kakvu slobodu, više od vazduha. Odjek — šta ona oseća? »u mozgu kišica šumi da oglušiti misli«... kada je završio sliku i ispisao poslednje slovo od FIDELITAS, ono zmijasto i nakindureno S, sinjor Bambeli ostavi kičicu i paletu, obrisa krpom ruke i priđe ucveljenoj sinjori Ceciliji, poljubi je i počeo joj otkopčavati bogatu ukrašenu brokatnu haljinu. Oh!

%) Stariji sam za novo jutro. Za r. poklon, miris borovine. Za pravog muškarca kozmetika Viktor! Korača tridesetogodišnjak skoro prazan. Poklon za čitav život šta je to? Odozgo se spuštaju bele tačke i ovu rečenicu pritiskaju; ljubavnici kao zveri ostavljaju trag u snegu. To je lebdeće delo: njihanje bluzica, na slici, spuštenih, providnih, belih. Idem: razgovor je ispred mene. Zato sam zamislio toplu, голу takode, sliku. Ipak, ručak je porodičan — dve sestre su okvir. Ja dodirujem taj ram. Usputna stanica, sssssssss, Vara dar, : Vardar. U snegu krvav vrabac leži. Malo kasnije na stazi sustižem dečaka, lovca. Opet ih traži. A kapi su male tačke, crvene, kao potpis borca. Most. Moram joj se javiti što pre. Istine ne važe čini mi se, dan ne važi kao da ludim — sve se okreće, sve i, ta niska misao: zar će pomoći to, ako ne važi staro pravilo njenog obraza, toplog.

§) Radnička klasa ide u raj. To je onaj deo poruba, do kolena, koji je pokretna zavesa i dalje — cela lepeza, dodatak disanju, nameštanje u dobar položaj, opruga zbog koje se noge postavljaju ukoso — napred. Ura! Vraćanje u kasne sate kroz grad: mostovi uvek prate ljude kao i vetrovi (da zovem, da zovem), neprestano bruji. Tražite li svetla, na, evo, na! Nikad se, ništa, pre vremena ne može odjužiti. Potrebna je prethodna realnost. Da li je vreme za to? Kuca ovo, unutra, jako! Okrenimo još jedan put: od početka sasvim polako. Sad je zauzeto i, nije li to opomena; ruka kao da sama hoće pomoći govoru: još spava (glas). Nezamisliv prizor, glava na telefonskom sanduku, jastuku: zovite je kasnije! Pišu se ovlašćenja umesto pesama! I: gori razgovor, pauze su duge kao kiše, drhtavo duge, i ne mogu, i ne mogu kažem, ne mogu S, isuviše je teško. Ne! (Ne!) Meni nije svedjedno, nije, i opet: ako se sretne (ne!) Šta? Već posle (ne) ovog (ne) ne mogu ništa (ne) da radim (ne) — čitav grad mi sedi u glavi i tuče. Bim, bam, bim, bam, bim, bim. Pretvaramo li se mi to u mašinu ili se ona (ne) u nas oblači?

!) Uvek je tok, zapamti, piše mati. I dva dobra nisu nikad zajedno. (Koliko si napisao! 3-eg sam imala 22 godine a kao da